

Sözlük

İlerleyen sayfalarda **aile içinde medya konusuna** ilişkin terimler ve açıklamalar bulacaksınız.^[1]

Sözlükte bulabileceğiniz terimler:

● Abonelik	● FOMO	● Sahte haber
● Akıllı telefon	● Influencer	(Fake News)
(Smartphone)	● Komplo teorisi	● Sosyal medya
● Algoritma	● Let's Play videosu	● Tablet
● Analog	● Ortaklık bağlantısı	● Uygulama (App)/
● Bilgisayar	● Oyun (Game)	Oyun uygulaması
● Çevrimdışı (Offline)	● Oyun içi satın alımlar	● Ücretsiz oyun
● Çevrimiçi (Online)	● Oyun konsolu	(Free to Play)
● Dijital	● Para tuzakları	

Abonelik

Abonelik kelimesi Fransızca kökenlidir ve "önceden sipariş edilmiş" veya "peşin ödenmiş" anlamına gelir. Bir hizmete abone olduğunuzda belirli aralıklarla ödeme yapar ve karşılığında düzenli olarak gönderilecek dergiler gibi **tekrarlayan hizmetler** alırsınız. Çevrimiçi oyunlara veya video platformlarına da abone olunabilir. Aboneliği artık istemediğinize karar verdiğinizde iptal etmeniz gerekir.

Akıllı telefon

(Smartphone)

İngilizcedeki "Smartphone" teriminin çevirisidir. Smart, "zeki" veya "akıllı" anlamına gelir. Phone ise "telefon" demektir. Dolayısıyla Smartphone, **akıllı telefon** anlamına gelir. Bu telefonlar, tuşlu telefonlara veya eski cep telefonlarına kıyasla çok daha fazla özellik sunar. Akıllı telefonların birçok farklı fonksiyonu vardır: Bu telefonları arama yapmanın ve mesaj göndermenin yanı sıra internette gezinmek, fotoğraf ve video çekmek, uygulamaları kullanmak ve diğer cihazlara bağlanmak için de kullanabilirsiniz.

Algoritma

Algoritma terimi bilgisayar dilinde kullanılır ve **bilgisayara verilen talimatlar** gibi bir anlama gelir. Belirli bir hedefe yönelik bir dizi adımdan oluşur. Bir bilgisayarın doğru sonuçları elde edebilmesi için adımların tıpkı bir yemek tarifi gibi sabit bir sırayla gerçekleştirilmesi gerekir. Ardından bilgisayar belirli bir sorunu çözmek için bu talimatları kullanır ve bir arama motorunun sonuçlarını sıralamak gibi işlemleri yerine getirir. Bir algoritma ne kadar çok bilgiye sahip olursa kendini o kadar geliştirir.

Analog

Analog, **dijitalin tam tersidir**. Aradaki fark oyunlar üzerinden açıklanabilir. Hem analog hem de dijital oyunlar vardır. Evde oynadığınız "Kızma Birader", "Kniffel" veya "Mau-Mau" gibi masa oyunları, analog oyunlara örnek verilebilir. Analog oyunlarda oyun tahtası veya zar gibi dokunabildiğiniz aksesuarlar kullanılır. Dijital oyunlar daha farklıdır. Bir bilgisayar, oyun konsolu, akıllı telefon veya tabletteki tüm oyunlar dijital oyunlardır. Bununla birlikte Uno, satranç veya hafıza gibi birçok analog oyunun dijital sürümü de mevcuttur.

Bilgisayar

Bilgisayarlar genellikle PC kısaltmasıyla anılır. "PC," İngilizcedeki "Personal Computer" teriminin kısaltmasıdır. Bu da çevrildiğinde "kişisel bilgisayar" anlamına gelir. Bu kapsama dizüstü bilgisayarlar, akıllı telefonlar ve tabletler de dahildir. Bir bilgisayar **donanım ve yazılımdan** oluşur. Donanımda ekran, klavye ve fare veya işlemci gibi dokunabileceğiniz tüm bilgisayar parçaları yer alır. Yazılım ise bilgisayardaki tüm **programları** kapsar. Programlar bilgisayara ne yapması gerektiğini söyler. Bilgisayar programları arasında akıllı telefonlar veya tabletlerdeki tüm uygulamalar veya dijital oyunlar gibi programlar yer alır. Donanım ancak yazılımla birlikte çalışabilir. Bunun için de bir **işletim sistemi** gerekir. İşletim sistemi, donanım ve yazılımın birlikte çalışmasını sağlar. Yaygın olarak kullanılan işletim sistemlerinden bazılarını Windows, Linux veya Mac OS örnek gösterilebilir.

Çevrimdışı (Offline)

"Offline" İngilizce bir terimdir ve **çevrimdışı, yani internete bağlı olmamak** anlamına gelir. Birçok program veya uygulama için internet bağlantısı gerekir. Bu da ilgili programı veya uygulamayı yalnızca internete bağlı olanların kullanabileceği anlamına gelir. İnternet bağlantınız yoksa **çevrimdışı** durumdasınız demektir.

Çevrimiçi (Online)

"Online" İngilizce bir terimdir ve **offline teriminin zıttıdır. Çevrimiçi, yani internete bağlı olmak** anlamına gelir. Birçok program veya uygulama için internet bağlantısı gerekir. Bir programı veya uygulamayı açtığınızda internete bağlıysanız **çevrimiçisiniz** demektir.

Dijital

Dijital, **analoğun tam tersidir**. Aradaki fark oyunlar üzerinden açıklanabilir. Dijital ve analog oyunlar vardır. Dijital oyunlar, bilgisayar, oyun konsolu, akıllı telefon veya tablet üzerinde oynanan oyunlardır. Analog oyunlar daha farklıdır. Evde oynadığınız "Kızma Birader", "Kniffel" veya "Mau-Mau" gibi masa oyunları, analog oyunlara örnek verilebilir. Analog oyunlarda oyun tahtası veya zar gibi dokunabildiğiniz aksesuarlar kullanılır. Bununla birlikte Uno, satranç veya hafıza gibi birçok oyunun dijital sürümü de mevcuttur.

FOMO

FOMO, "**Fear of Missing Out**" ifadesinin kısaltmasıdır ve "**fırsatı kaçırma korkusu**" anlamına gelir. Özellikle de sosyal medya platformlarında yaygın bir fenomendir. Bazı insanlar **her zaman çevrimiçi** ve her zaman ulaşılabilir olmak ister. Çevrimiçi olmadıklarında bir şeyleri kaçırmaktan korkarlar. Kaygının artık kontrol edilemediği durumlarda fırsatı kaçırma korkusu uyku bozukluklarına, konsantrasyon sorunlarına ve hatta depresyona yol açabilir. Bu nedenle erken belirtiler veya psikolojik strese herhangi bir artış fark ettiğiniz anda bu konu hakkında konuşmanız ve yardım almanız gerekir.

Influencer

Influencer, İngilizcedeki "to influence" kelimesinden gelir. Bu da "şekillendirmek" veya "etkilemek" anlamını taşır. Influencerlar genellikle gençlerin rol model olarak gördüğü ve örnek aldığı kişilerdir. Çoğu influencer sosyal medyada ün kazanmış olsa da sanatçılar ve ünlü sporcular da bu kategoriye girebilmektedir. Influencerlar sosyal medya kanallarında düzenli olarak içerik yayınlarlar. Örneğin, Instagram'da fotoğraf paylaşabilirler veya YouTube'a video yükleyebilirler. Çoğu zaman bu içerikleri yayınlarken reklam da yaparlar ve bu sayede önemli bir gelir elde ederler. Ne kadar çok hayranları veya takipçileri olursa o kadar çok para kazanırlar. Ünlü bir influencerın milyonlarca takipçisi olabilir.

Komplo teorisi

Komplo teorileri veya **komplo mitleri**, örneğin şeytani güçlerin başkalarına zarar vermek için gizli planlar yaptığı gibi asılsız haberleri ifade eder. Komplo teorileri farklı medya organlarında ve internette yer alabilmektedir. Çoğu uydurulur ya da gerçek ve kurguyu birbirine karıştırır. Komplo anlatılarına ciddi şekilde inanan ve ikna olan birçok kişi vardır. Bu kişiler, asılsız olmasına rağmen mesajı yaymaya devam ederler.

Let's Play videosu

Let's Play, "**hadi oynayalım**" anlamına gelir. Let's Play videolarında **başkalarının oyun oynamasını izlersiniz**. Bu kişiler tıpkı bir spiker gibi oynadıkları dijital oyun hakkında yorum yaparlar. Let's Play videoları **özellikle de gençler arasında oldukça yaygındır** ve bu videoların sahipleri genellikle ünlü kişilerdir. Bu videolara Twitch veya YouTube gibi çeşitli çevrimiçi platformlardan ulaşabilirsiniz.

Ortaklık bağlantısı

Ortaklık, İngilizcedeki "affiliate" teriminin bir çevirisidir ve "yönlendirmek" anlamına gelir. Ortaklık bağlantıları, bir web sitesi veya sosyal medya profili gibi alanlara **yönlendirmede** bulunur. Influencerlar bir fotoğraf veya videoda ürün reklamı yaparken genellikle ortaklık bağlantılarını kullanırlar. Takipçiler bağlantıya tıkladıklarında ilgili ürünü satın alabilecekleri bir web sitesine yönlendirilirler. Bir takipçi bu bağlantı üzerinden ürün aldığı anda bu işlemin influencerın sosyal medya profili aracılığıyla yapıldığı belli olur. Ardından satıcı da influencerın reklamının başarılı olduğunu görür. Böylelikle bir takipçi bağlantıya her tıkladığında ve ürünü satın aldığı anda para kazanırlar. Ne kadar çok takipçi ürünü satın alırsa, influencerlar da o kadar çok gelir elde eder.

Oyun (Game)

"Game" İngilizce bir terimdir ve "oyun" anlamına gelir. Oyun terimi çoğu zaman **bilgisayar oyunlarını** veya **dijital oyunları** ifade etmek için de kullanılır. Oyunlar bilgisayarda, akıllı telefonda, tablette veya oyun konsolunda oynanır.

Tek oyunculu oyunlar olarak adlandırılan ve yalnızca tek başınıza oynayabileceğiniz oyunlar vardır. Başkaları ile oynanabilen oyunlara ise **çok oyunculu oyunlar** denir. **Çevrimiçi oyunlar** için internet bağlantısı gerekir. Bu oyunlarda çoğu zaman diğer oyunculara karşı veya bir ekip olarak oynarsınız.

Oyun içi satın alımlar

Birçok dijital oyunda mağazalar vardır. Bunları özellikle de akıllı telefonlar ve tabletlerdeki ücretsiz çevrimiçi oyunlarda görebilirsiniz. Oyuncular, **oyun içi mağazalar** olarak adlandırılan bu mağazalardan ek oyun içeriği satın alabilirler. Buralarda sunulan **genişleme paketleri** içinde yeni oyun karakterleri, oyun içi para ve **gerçek parayla** ödemeniz gereken diğer ekstralar yer alabilir. Bu tür oyun içi satın alımlar, **para tuzakları** ve **bağımlılık** gibi tehlikelere yol açabilir. Çoğu genişleme paketi tek başına alındığında pahalı olmasa da farkında olmadan kısa sürede çok fazla genişleme paketi alıp masrafı katlamanız mümkündür. Buna karşı akıllı telefon ve tabletlerde özel **ayarlar yapılabilir** ve oyun içi satın alımlar daha iyi kontrol edilebilir.

Oyun konsolu

Oyun konsolu elektronik bir cihazdır. Bir oyun konsolu ile **dijital oyunlar** oynayabilirsiniz. Bu amaçla oyun konsolunu bir televizyona veya monitöre bağlayabilirsiniz. Oyun konsolunu kullanmak için bir **kumandaya** ihtiyacınız vardır. Kumandanın İngilizcedeki karşılığı olan "controller," "kontrol" veya "kontrol cihazı" anlamına gelir. Oyun konsolunu ve oyundaki karakterleri kontrol etmek için kumanda kullanılır.

Para tuzakları

Dijital platformlarda kullanıcıları bir şeyler için para harcamaya zorlayan para tuzakları olabilir (örn. dijital oyunlarda oyun içi satın alımlar ile). Oyun içi para birimi gibi belirli mekanizmalarla gizlenen ufak tutarlara farkında olmadan giderek daha fazla harcama yapabilirsiniz. Bu şekilde kontrolü kaybetmiş olursunuz.

Kendinizi para tuzaklarına karşı korumak için bazı akıllı telefonlar ve tabletlerde sunulan özel ayarları kullanabilirsiniz. Örneğin, oyun içi satın alımlar tamamen devre dışı bırakabilir veya kısıtlayabilirsiniz. Üçüncü taraf sağlayıcı engeli ile de şirketlerin telefon faturanıza herhangi bir ek ücret yansıtmasını engelleyebilirsiniz.

Sahte haber (Fake News)

"Fake News," İngilizcede **yalan veya sahte haber** anlamına gelir. Sahte haberler medyada ve öncelikle de internette yer bulur ve özellikle de sosyal medyada yayılır. Sahte haberleri yayan insanlar bunu her zaman bir amaç doğrultusunda yaparlar. Siyasi görüşlerini yaymak ya da suç teşkil eden eylemlerde bulunmak isterler. Sahte haberler insanları kasıtlı olarak aldatmayı, tedirgin etmeyi, etkilemeyi veya manipüle etmeyi amaçlar. Sahte haberler çoğu zaman gerçek haberler gibi görünür, ancak sahte iddialar veya görseller içerir. Bu da çoğu zaman mesajın gerçek mi yoksa bir aldatmaca mı olduğunu anlamayı zorlaştırır.

Sosyal medya

Sosyal medya platformları, kullanıcıların **birbirleriyle etkileşime girmelerine ve kendilerini tanımalarına** olanak tanır. Etkileşim birçok farklı şekilde gerçekleşebilir. Örneğin, fotoğraf veya video gibi içerikler **gönderebilir** veya **paylaşabilirsiniz**. Ayrıca diğer kullanıcılarla mesajlaşabilir veya onların gönderilerine yorum yazabilirsiniz. Sosyal medyada aktif olmak için öncelikle bir platforma kayıt olmanız gerekir. Bunun için adınız ve profil resminizle bir **profil veya hesap** oluşturursunuz. Daha sonra arkadaş çevreniz veya aileniz gibi **diğer kullanıcılarla** ve aynı zamanda dünyanın dört bir yanından insanlarla etkileşimde bulunabilirsiniz. Profilinizi özel hale getirebilirsiniz. Böylece paylaştıklarınızı sadece arkadaş olduğunuz kişiler görebilir. **Profilinizi herkese açık hale getirdiğinizde** herkes profilinizdeki içerikleri görebilir.

Tablet

Tablet İngilizce bir terimdir ve **tablet bilgisayar** teriminin kısaltmasıdır. Tabletler küçük taşınabilir bilgisayarlardır. Sadece bir ekrandan oluşurlar ve klavyeleri yoktur. Bir tableti kullanmak için parmağınızı ekran üzerinde hareket ettirmeniz veya özel bir kalem kullanmanız gerekir. Tablet üzerindeki programlara uygulama denir. Bilgisayarlar ve akıllı telefonlar gibi tabletler de internete veya diğer cihazlara bağlanabilir.

Uygulama (App)/ Oyun uygulaması

"App," İngilizcedeki "application" teriminin kısaltmasıdır. Bu da çevrildiğinde "uygulama" anlamına gelir. Uygulamalar, bir bilgisayara, akıllı telefona veya tablete yüklenebilen ve bu cihazlarda kullanılabilen **programlardır**. Müzik uygulamaları, hava durumu uygulamaları veya **oyun uygulamaları** gibi birçok farklı uygulama bulunur.

Ücretsiz oyun (Free to Play)

"Free to Play" İngilizce bir terimdir ve "ücretsiz oyun" anlamına gelir. Bu oyunlar başlangıçta akıllı telefon veya tablet gibi cihazlarda **ücretsiz olarak indirilebilir** ve oynanabilir. Ancak bu oyunlar çoğu zaman kullanıcılara gösterilen **reklamlarla** finanse edilir. Oyun yapımcıları, reklamlarını oyunlarında göstermeleri karşılığında şirketlerden para alırlar. Oyunu reklamsız oynamak istediğinizde bunun için ödeme yapmanız gerekir.

Birçok ücretsiz oyun genellikle **tamamen ücretsiz değildir**. Oyun yapımcıları genellikle oyunculara yeni karakterler veya kazanmak için sınırsız sayıda deneme gibi imkanların yer aldığı genişleme paketleri sunarlar. Bu ek imkanlardan faydalanmak için de ödeme yapmanız gerekir. Konu hakkında daha fazla bilgi için: **Oyun içi satın alımlar**.

Kaynak bilgileri

[1] Sözlük, Medienführerschein Bayern'in özel eğitim alanı için mevcut "Liken, teilen, posten" ve "Gamen, daddeln, zocken" ünitelerinden derlenmiştir. Materyallere aşağıdaki adresten ulaşabilirsiniz:

 www.medienfuehrerschein.bayern

Geliştirme, Bavyera Eyalet Şansölyeliği (Bayerische Staatskanzlei) tarafından desteklenmiştir.